

Смірнов С. М.

аспірант 2го року навчання,

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

**ПРИВАТНІ ВІЙСЬКОВІ КОМПАНІ ЯК ІНСТРУМЕНТ
АГРЕСИВНИХ РЕЖИМІВ ДЛЯ ДЕСТАБІЛІЗАЦІЇ
РЕГІОНАЛЬНОГО ТА СВІТОВОГО ПОРЯДКУ**

Використання найманців відзначається давньою історією військової традиції, але сучасні приватні військові компанії (*далі ПВК*) представляють собою значно складніше та контроверсійніше явище. За кілька останніх десятиліть ПВК стали топовою темою суспільно-політичного дискурсу, а їх вплив на національну і світову безпеку визнано предметом підвищеної уваги політиків, військових і науковців.

Фундаментальний внесок у вивчення проблематики ПВК зроблено завдяки роботам Н. Гаррінгтона, Я. Джеффра, К. Доксі, Д. Іррери, Б. Каца, М. Капаріні, М. Пліхта, С. Рінальді, Н. Серафіно, П. Сінгера, К. Фолкнера та ін. Досліджуючи різні аспекти ПВК, від історії становлення до сучасних цифрових рішень фінансування й рекрутингу, експерти висловлюють спільну думку – у вимірі реалій сьогодення та прогнозованих ризиків майбутнього, роль ПВК буде лише посилюватись.

В узагальненому вигляді ПВК можна представити, як – організації, що мають складну ієрархічну структуру та здійснюють багатопрофільну комерційну діяльність, орієнтовану переважно на надання військових, воєнізованих і охоронних послуг урядам, приватному сектору, міжнародним організаціям і недержавним суб'єктам.

Специфіка та політико-правова неврегульованість діяльності ПВК ставить перед сучасним світом низку проблемних питань, основними серед яких є: брак прозорості та підзвітності, недотримання міжнародного права та договорів, загроза суверенітету держав, подрив демократії в усьому світі та, зрештою, зміни стабільності безпеки в державах та розповсюдження регіональних конфліктів [1, с. 103-104].

В експертних колах особлива увага приділяється обговоренню питань впливу парамілітаристичних утворень на сучасні суспільно-політичні процеси та безпеку. Ми є свідками того, як низка країн Африки, Близького Сходу, Азії та Латинської Америки, обтяжені комплексом внутрішніх криз (кримінально-корупційні уряди, громадянські конфлікти, наркотрафік, безробіття, бідність тощо), фактично перетворюються на осередки з рекрутингу найманців. Депресивні регіони, в яких десятиліттями панує безвладдя, кримінал і бідність стають системними постачальниками «співробітників» ПВК по всьому світові. Ці маргіналізовані та криміналізовані найманці, укладаючи угоди з ПВК легітимізують своє право на жорстокість та вбивства. Аналітики наголошують, що «робоча рутинна» таких найманців традиційно супроводжується порушеннями прав людини та воєнними злочинами. Головним ризиком поширення такого виду бізнесу є породження попиту на підтримку наявних і розгортання нових військових конфліктів.

Вагомим учасником на «ринку» ПВК виступає РФ, за оцінками дослідників, РФ нараховує понад 37 ПВК [2], серед яких «Вагнер», «Патріот», «РСБ-Груп», «Редут», «E.N.O.T. Corp», «Русіч», «МАР», «Антиторор-Орел» та ін. Географія проведення військових операцій ПВК РФ охоплює Сирію, ЦАР, Лівію, Судан, Південний Судан, Бурунді, Чад, Мозамбік, Конго, Нігерію, Ботсвану, Малі, Руанду, Гвінею, Венесуелу та ін. Основний масив рекрутів російських ПВК становлять колишні військові, представники злочинних угруповань, ув'язнені, ультраправі радикали, але разом з тим, РФ проводить масштабну компанію з пошуку найманців у країнах Африки, Азії та Латинської Америки. Діяльність цих парамілітарних організацій перебуває поза законодавством РФ, проте вони стають активним інструментом у веденні кримінального бізнесу та гібридних війн Кремля.

Так, у війні проти України РФ за допомогою ПВК вирішує одночасно кілька задач: безпосередні бойові дії із захоплення територій, терор проти цивільного населення та психологічний тиск на міжнародну спільноту. Дикторський режим РФ на чолі з Путіним використовує одіозні ПВК, на кшталт «Вагнер», як зброю по залякуванню та шантажу цивілізованого світу. Оскільки головною метою навмисної демонстрації жорстокості та нелюдності найманців «Вагнера» є прагнення створення іміджу ВПК, як підконтрольної терористичної організації націленої на тотальну хаотизацію військово-політичного процесу.

Як зазначають С. Рінальді та Д. Іррера приклад «Вагнера» продемонстрував, що у РФ між політичною владою та ПВК «розмиваються кордони» – «Вагнер» важливий у тому, як він розмиває російський національний суверенітет. Події 24 червня, хоча й досі не повністю висвітлені, є безпрецедентними [4]. Погоджуючись з твердженням науковців про «розмивання кордонів», оскільки достатньо фактів на підтвердження того, що ПВК «Вагнер» інтегровані до військово-політичної структури держави РФ, при цьому, слід наголосити – діяльність ВПК насправді абсолютно підконтрольна політичним елітам РФ і використовується у політичних іграх Кремля.

В умовах сучасної розбалансованості світового порядку та посилення військово-політичної напруги, РФ, як і інші агресивні режими, продовжуватимуть нарощувати корпуси найманців для своїх ПВК (значною мірою за рахунок країн третього та четвертого світу), для підтримки власних армій та дестабілізації ситуації у світі. Відтак, перед національними урядами і глобальним співтовариством постає необхідність враховувати ці ризики при затвердженні стратегій безпекової політики.

Список використаних джерел:

1. Івасечко О. Я., Бондар Д. А. Міжнародний досвід діяльності приватних військових компаній у збройних конфліктах. *Регіональні студії*. 2023. № 32. С. 103–107.

2. Каталог рф ПВК: 37 приватних військових компаній російської федерації. URL: <https://molnar.com/blog/catalog-of-russian-pmcs>
3. Simone Rinaldi, Daniela Irrera. The influence of Private Military Companies on global security. *The Loop*: веб-сайт. URL: <https://theloop.ecpr.eu/the-influence-of-private-military-companies-on-global-security/>

Спаських Ю. В.

аспірант

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

ПИТАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВА ПРАЦІВНИКА ЩОДО ПРИВАТНОСТІ НА РОБОЧОМУ МІСЦІ

Стаття 32 Конституції України передбачає, що ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім виняткових випадків, а відповідно до приписів статті 31 Конституції України кожному гарантується таємниця листування та телефонних розмов. Отже відповідно до норм Основного Закону одним із найважливіших особистісних прав, яке найбільш наочно відображає свободу людини, є право на приватність (прайвесі), дослідження якого має велике значення як для науки, так і законотворчості та правозастосовної практики. На жаль в українському трудовому законодавстві право на приватність працівника на робочому місці є нормативно не закріпленим, що, у свою чергу, сприяє зловживанню з боку роботодавця. І як наслідок, брак законодавства, яке відповідає б сучасним міжнародним стандартам у цій сфері, не тільки призводить до незадовільного рівня захисту конституційного права на повагу до приватного життя, а й призведе до визнання на міжнародному рівні України як держави, яка не забезпечує належний рівень такого захисту, зокрема у сфері праці.